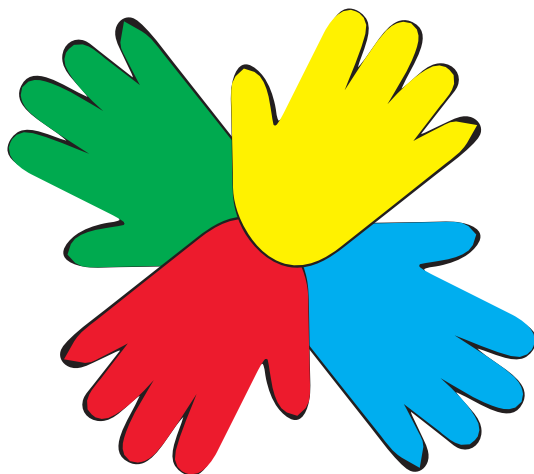

NAFARROAKO ARARTEKOAREN TXOSTEN BEREZIA

*Ikasle immigranteen
derrigorrezko bigarren
hezkuntzan integratzea*

**Defensor del Pueblo
de Navarra**
Nafarroako Arartekoa

IKASLE IMMIGRANTEEN DERRIGORREZKO
BIGARREN HEZKUNTZAN INTEGRATZEARI
BURUZKO TXOSTEN BEREZIA

Defensor del Pueblo
de Navarra
Nafarroako Arartekoa

Izenburua: Ikasle immigranteen derrigorrezko bigarren hezkuntzan integratzeari buruzko txosten berezia

Argitaratzailea: Nafarroako Foru Komunitateko Arartekoaren erakundea

© 2010eko, Otsaila

Diseinua eta maquetazioa: Carlos Fernández Prego

Inprimatzailea:

Lege gordailua:

%100 birziklatua, erabat klororik gabea eta bizi ziklo osoan ingurumen inpaktu gutxikoa den paperean inprimatua, ondoko ziurtagiriak dituena: Blauer Engel, Nordic Swan eta Europako Batasuneko etiketa ekologikoa.

0

AURKIBIDEA

**Defensor del Pueblo
de Navarra**

Nafarroako Arartekoa

AURKIBIDEA

I. LEGEZKO GAITASUNA	11
II. TXOSTENAREN JUSTIFIKAZIOA ETA XEDEA	15
III. DERRIGORREZKO BIGARREN HEZKUNTZAN ESKOLATUTAKO IMMIGRANTEAK NAFARROAKO GIZARTEAN INTEGRATZEA” AZTERLANAREN DESKRIKAPENA	23
IV. ONDORIOAK	29
V. IRADOKIZUNAK	55

1

LEGEZKO GAITASUNA

**Defensor del Pueblo
de Navarra**

Nafarroako Arartekoa

1. LEGEZKO GAITASUNA.

Nafarroako Foru Komunitateko Arartekoari buruzko uztailaren 3ko 4/2000 Foru Legeko 32.6 artikulua arabera, egitateen garrantziak horretarako bide ematen duenean, Nafarroako Foru Komunitateko Arartekoak ezohiko txosten bat edo txosten monografiko bat, txosten berezia ere esaten zaiona, aurkeztu ahalko dio Nafarroako Parlamentuari.

11

Halaber, 16. c) artikuluan, ahalmena ematen zaio Nafarroako Foru Komunitateko Arartekoari “Legediaren hutsuneak ikusarazi eta gomendioak emateko, administrazioaren jarduna eta zerbitzu publikoak behar bezain objektiboak izan daitezten eta herritarren eskubideak modu eraginkorren berma daitezten”. Gomendio horiek parlamentuari eta erakundearen ikuskapen-esparruaren menpeko edozein entitate publikori –eta horietako bat Nafarroako Foru Komunitateko Administrazioa da– zuzendu ahalko dizkio.

Bestalde, foru lege bereko 17. artikulua eskumena ematen dio Nafarroako Foru Komunitateko Arartekoari, besteak beste, organo eta zerbitzu eskudunekin lan eginez, konponbide egokienak bilatzeko pertsonen interes legitimoak defendatze aldera.

Aipatu lege-agindu horien esparruan, erakunde honek bultzatu du txosten bat egin dadin derrigorrezko bigarren hezkuntzan eskolatutako immigranteak Nafarroako gizartean integratzeari buruz.

2

TXOSTENAREN JUSTIFIKAZIOA
ETA XEDEA

**Defensor del Pueblo
de Navarra**

Nafarroako Arartekoa

2. TXOSTENAREN JUSTIFIKAZIOA ETA XEDEA.

2009an, Soziologiako katedradun Luis Sarriés Sanzek eta Nafarroako Unibertsitate Publikoko Soziologiako irakasle Esther Casares Garcíak Nafarroako Arartekoaren erakundeari proposatu zioten azterlan bat egitea DBHn eskolatu-tako ikasle immigranteak Nafarroako gizartean integratzeari buruz. Proposamen hori interesgarritzat jo genuen, eta bidezko kontratua egin ondoren, aipatutako azterlana egin zen.

15

Azterlan hori oinarri hartuta, txosten berezi hau egin da, zeina kokatuta behar baitago erakunde honek dauzkan esku-menetan, hain zuzen ere haurrak eta nerabeak babestearen eta Nafarroako administrazio publikoekiko harremanetan atzerritarren eta immigranteen eskubideak bermatzearen esparruetan.

Izan ere, zehazki bi arlo horietan, Nafarroako Parlamentuak adierazi izan du bere borondatea dela Arartekoaren erakundeak areago dezan herritarren eskubideak babestearen eta bermatzearen arloan duen eginkizuna.

Horrela, Nafarroako Foru Komunitatearen egoerari buruzko politika orokorreko eztabaidan, Nafarroako Parlamentuko

Osoko Bilkurak 2008ko azaroaren 7an, honakoa onetsi zuen: Nafarroako Arartekoari eskatzea txosten bat egin dezan, eta bertan lege, legegintza edo erregelamenduei dagokienez behar diren aldaketak proposa ditzan, bere eskumenak guztiz garatu eta zabaltzeko, Nafarroako Foru Komunitateko administrazio publikoek adingabeen babeserako egiten dituzten politikak hobeki kontrolatze aldera.

Eskatutako hori betetzeko, erakunde honek Nafarroako Parlamentuko Foru Araubideko Batzordeari txosten berezi bat aurkeztu zion, Nafarroako Arartekoaren eskumenak adingabeak babestearen arlora ere zabaltzeko aukerari buruz.

Bestalde, 2009ko ekainaren 8an egindako bilkuran, Nafarroako Parlamentuko Eledunen Batzarrak erabaki zuen Nafarroako Arartekoari eskatzea txosten bat egin dezan immigrazioaren alorreko bere eskumenak garatzeari buruz.

Eskaera horri erantzuteko, eskatutako txostena egin zen, eta 2009ko urriaren 14an aurkeztu zen Nafarroako Parlamentuko Foru Araubideko Batzordean.

Gainera, Nafarroako Parlamentuko Hezkuntza Batzordeak berriki, 2010eko abenduaren 17an, onetsi du Hezkuntzari

buruzko Oinarrien Foru Lege Proposamenaren Edukia eta Plan Estrategikoa Aztertzeko Lan-taldeak eginiko txostena. Txosten horretan, zenbait proposamen jasotzen dira; horien artean, aniztasunari erantzuteari eta hezkuntza inklusiboari buruzko proposamen batzuk ageri dira, eta hezkuntza plan-gintzaren printzipioak jasotzen dira; DBHko titulazioa denek lortzea; hezkuntza etapa guztietan irisgarritasun unibertsala lortzea; prestakuntza 18 urtera bitarte jarraitzea; aukera berdintasuna; ekitatea; ikastetxeetan kalitatea eta bikaintasuna bilatzea; irakasleen prestakuntza etengabea; ikastetxeen antolaketa malgua; eleaniztasuna, eta abar.

Nafarroako Parlamentuak adierazitako borondateari –adina-gabeen babesa, immigrazioa eta hezkuntza batera biltzen ditu– egitate bat gehitu behar zaio, alegia, azken urteetan gero eta pertsona gehiago iristen direla Nafarroara etorkizun hobea beten bila eta, horrenbestez, nabarmen egin duela gora gure hezkuntza sisteman sartzen diren immigranteen kopuruak.

Nafarroako erakundeek emandako datuek agerian uzten dute gazte immigrante ugari edo immigranteen seme-alaba ugari direla Nafarroako ikastetxeetan eskolatzen direnak.

Nafarroako Eskola Kontseiluak 2009-2010 ikasturteari buruz emandako datuen arabera, ikasturte horretan 11.847 izan ziren ikasle immigranteak; hain zuzen ere, Nafarroako hezkuntza sisteman matrikulatutako ikasleen % 11,5. 2005-2006 ikasturtearen aldean, % 37ko hazkundera gertatu da, beraz. Nafarroako batez bestekoa nazioko batez bestekoaren gainetik dago, azken hori % 9,6koa baita. Nafarroa da bere ikasgeletan ikasle immigranteen ehuneko handiena duten erkidegoetako bat da, Errioxa, Madril eta Kataluniaren atzetik.

Ikasleen % 50 herrialde hispanoamerikarretatik heldu dira; % 20, berriz, afrikarrak dira; % 18 Europar Batasuneko herrialdeetakoak dira; % 3 Europar Batasunaz kanpoko europarrak dira, eta, azkenik, % 2 asiarrak dira. Herrialdeen arabera, gehienak Ekuadorkoak dira (3.220); ondotik honakoak datoz: Kolonbiakoak (1.078), Marokokoak (1.629) eta Bulgariakoak (699).

Ikasle horien % 73 sare publikoan matrikulatuta daude, eta gainerakoak itunpeko sarean (Nafarroako Eskola Kontseiluaren datuak bat datoz autonomia erkidego guztietan atzemandako joerarekin: hain zuzen ere, bertako ikasleek ikastetxe pribatuetarako joera dute eta immigranteek, berriz, titularitate publikoko ikastetxeetarako joera). Hamar

ikasle immigratetarik bederatzik gaztelania hutsezko eredia (G eredia) hautatzen dute.

Beste iturri batzuen arabera, berrogei ikastetxe publikotan, ikasle immigranteen ehunekoa % 25etik gorakoa da, eta horietatik erdietan % 40tik gorakoa. Zortzi ikastetxetan, azkenik, % 80tik gorakoa da. Hezkuntza arduradun batzuen arabera % 30ekoa da ikastetxe batek immigranteak gizartean integratzeko bere helburuarekin betetzeko gehieneko muga.

19

Ikasle horien integrazio soziala eta hezkuntzakoa ez da beti erraza izaten. Gazte horiek, batzuetan, gaztelaniaz ez dakite, kultur talde desberdinetakoak dira eta bestelako ohitura eta erlijio-sinesmenak daukate. Hori guztia dela eta, administrazio publikoek eta hezkuntza erkidegoko ordezkari guztiek (ikasleak, gurasoak, irakasleak...) ahalegin handia egin behar izaten dute integrazio eraginkorra lortzeko.

Ikastetxeak izaten dira ikasle immigranteek gizarte hartzailearekin duten lehen hartu-emanak. Horrenbestez, haien lehenengo erreferentea izaten dira, arrakasta, onarpena eta aitortzea lortzeko; azken batean, haien lehenengo erreferentea izaten dira utzi behar izan zuten bestelakoa den

gizarte batean beste kide baten gisara parte hartzeko gaitasunari dagokionean.

Laburbilduz, erakunde honek egokitzen jo du oinarrizko azterlan bat edukitzea eta txosten berezi bat egitea, hain zuzen ere honako helburuarekin: ezagutzea ikasleek –atzeritarrek zein bertakoek– nolako pertzepzioa duten hezkuntza-integratioko prozesuari buruz; zein zailtasun eta laguntza aurkitzen dituzten; nolako iritzia duten irakasleek eta hezitzaileek; familiek zer jarrera duten, eta, azkenik, zein diren gerta daitezkeen gatazkak. Eta egoeraren diagnosis egin ondoren, iradokizun eta proposamenak eskaini ahalko zaizkie administrazio publikoei, aro honetako politika publikoak hobetzen lagun dezaten.

3

“DERRIGORREZKO BIGARREN
HEZKUNTZAN ESKOLATUTAKO
IMMIGRANTEAK NAFARROAKO
GIZARTEAN INTEGRATZEA”
AZTERLANAREN DESKRIBAPENA

**Defensor del Pueblo
de Navarra**

Nafarroako Arartekoa

3. “DERRIGORREZKO BIGARREN HEZKUNTZAN ESKOLATUTAKO IMMIGRANTEAK NAFARROAKO GIZARTEAN INTEGRATZEA” AZTERLANAREN DESKRIBAPENA.

Nafarroako Unibertsitate Publikoko Soziologiako Katedrak eginiko azterlanak sei atal, sarrera bat eta eranskin batzuk dauzka.

23

Azterlanaren justifikazioak, helburuek eta metodologiak osatzen dute azterlanaren sarrera.

Azterlanaren xedea da, adierazitakoaren arabera, jakitea gazte immigranteak baztertu eta errefusatzeko zein maila-tako prozesuak dauden, eta arazoa immigrante horien jatorriaren arabera bereiztea, etorkizunean bizikidetasun arazo larriak ekar ditzaketen ghetto txikiak sor daitezen saihesteko.

Zortzi dira helburu nagusiak: 1) Ezagutzea immigrante nerabeek ikastetxeetan eta gizartean integratzeko dauzkaten zailtasunak (haien familian gailentzen diren balioak, sexua, jatorria, hizkuntza, kolorea, jakintza-maila). 2)

Integrazioaren arloko desberdintasunak egiaztatzea immigrantearen sexuaren arabera. 3) Gazte nerabe immigranteak integratzen direneko sare sozialak ezagutzea, haien etnia, naziotasuna, hizkuntza eta erlijioa kontuan hartuta. 4) Isolamendurako lagungarri gertatzen diren eremu geografikorik baden ala ez den ezagutzea (zein auzotan bizi diren). 5) Ikastetxeek eta gizarteak immigranteen integrazioa bultzatzeko ematen dituzten erantzunak ezagutzea. 6) Integratorako oztopo objektiboak identifikatzea, bai eskolaren esparruan, bai gizartean (immigranteak errefusatzeko, adiskideen saretan integratzeko zailtasunak, jatorrizko familiez bestelako familiak aurkitzea). 7) Bazterketaren adierazle batzuk identifikatzea: jolas-orduetan zein pertsonekin egoten diren, eskolako lanak zein pertsonekin egiten dituzten, aisialdiko zein tokitara joaten diren, aisialdian zer egiten duten. 8) Sozialki “justifikatzen” diren balizko jarraera xenofoboak identifikatzea.

Azterlanaren metodologiak erreferentzia egiten die azterlanari berari ekiteko ikuspegi desberdinei: nerabeak, ikastetxeak eta erakundeak eta antolamenduak, bai eta adituak, gizarte langileak eta gizarte hezitzaileak ere. Bera osatzeko, gazteriari buruzko azterlan batzuk eta kontrasteko azterlan bat gehitu dira.

Lehenengo atala azterlan konparatibo bat da: 14 eta 17 urte bitarteko 698 ikasleri eginiko inkesta baten emaitzak azaltzen dira (ikasle horietatik 176, % 25,2, atzerritarrak dira; 17 ikastetxe publiko eta itunduetakoak dira, Nafarroako lurraldean modu proportzionalean banatuak).

Bigarren atala azterlan kualitatibo bat da. Gazte immigranteen integrazioari buruz ondorengoek daukaten ikuspegia islatzen eta ebaluatzen da: ikastetxeak, antolamendu eta erakundeak, immigranteen elkarteak, udalak eta parrokiak.

Hirugarren atalean, Nafarroako gazteriarri buruz eginiko lau azterlanetan gazte immigranteei buruz esandakoak jasotzen dira.

Laugarren atalak “kontrasteko ikastetxeak” du izena. Haren xedea da aztertzea ea “ikasleek immigranteekin bizikidetasuneko harremanik ez baldin badute ere, immigranteekiko jarrerak egunero immigranteekin bizi diren ikasleen jarrera berak diren”. Horretarako bost ikastetxetako (hiru publiko eta bi itundu) 220 ikasleri inkestak egin zaizkie.

Bosgarren atalean, azterlan kuantitatiboaren eta azterlan kualitatiboaren amaierako ondorioak jasotzen dira: hogeita hamalau dira guztira.

Seigarren atalean bederatzi gomendio orokor egiten dira.

Eranskinetan, ikasleen lagina hautatzeko irizpideak eta azterlanetan parte hartu duten gazteei eginiko inkesta ageri dira.

4

ONDORIOAK

**Defensor del Pueblo
de Navarra**

Nafarroako Arartekoa

4. ONDORIOAK.

Nafarroako Unibertsitate Publikoak eginiko azterlana abiapuntu hartuta, Nafarroako Arartekoaren erakundeak honako ondorioak azpimarratzen ditu:

29

I. OROKORRAK: GIZARTEA ETA IMMIGRAZIOA

1. Ikuspegi soziologiko batetik, azterlanak honako hipotesiari eusten dio: immigranteen kolektiboek klase sozial lauso bat osatzen dute. Sozialki, gutxi ikusten diren taldeak dira, hirietako auzoetan barreiatuta daude, baina elkarrekin egoteko une eta toki batzuk badauzkate, non beren nortasuna eta kohesio sozialeko lokarriak indartzen dituzten.
2. Bi motatako nerabe immigranteak bereizi ahal dira: Espainian hazi direnak, edo hemen jaio zirelako edo txikitant hona etorri zirelako, eta familia berriz bateratze aldera nerabe garaian etorri direnak. Lehenbizikoek integrazioarako bide errazago bat bilatzen dute, neurri batean familiaren bitartezko integrazioa oinarri hartuta. Bigarrenek gizartean integratzeko erronka pertsonala dute aurrez aurre,

horrek dakartzan zailtasun guztiekin: banakakoak, sozialak edo beste edozein motatakoak.

3. Azterlanaren arabera, gazte nafarrek eta gazte immigranteek talde desberdinak osatzeari buruzko sentipena dute. Immigranteak ia ez dira onartzen Nafarroako familien bizitzan parte hartzeari dagokionean; egon badauden baina nafarrekin nahasten ez diren kolektiboen gisara ikusten dira. Mundu paraleloak osatzen dituzte. Ez da hautematen nafarrek atzerritarrak beren taldeetan integra daitezen bilatzeko ekimenak bultzatzen dituztenik. Nafarroako gazteek uste dute immigrazioa arazo sozial bat dela, baina ez dute hautematen pertsona immigranteak haiengan eragin negatiboa duten arazo bat direnik.

4. Azterlanak agerian uzten du nerabe immigranteek joera dutela beren taldeak osatzeko, eta behar adina adierazle badaudela pentsatzeko egoera hori bazterketa baten emaitzaren gisara edo beren buruaren baztertze sozial gutxi-asko lauso baten emaitzaren gisara bizi dutela. Luzera begira, eta faktore jakin batzuen arabera, egoera edo distantzia sozial horrek gizartearen aurkako errefusarekzioak erakar ditzake. Horri gehitu behar zaio paralelismoa anizkoitza dela, zeren eta nazionalitate bakoitzak

bizimodu paraleloa eratzen baitu bertakoekiko nahiz beste nazionalitate batzuetako gazteekiko.

5. Orokorrean, gure gizarteak pentsatzen du immigranteak direla bertan integratu behar dutenak. Horregatik, immigranteei zuzendutako neurriak hartzen ditu, neurri handi batean modu pasiboan, immigranteak balira bezala beren integrazioa lortzeko ahalegindu behar direnak.

31

6. Immigrante gehienak gutxi identifikatzen dira Espainiako gizartearekin. Beren sorlekuko herritartzat jotzen dute beren burua; eta soilik Espainian bizitzen urte asko eman dituztenean jotzen dute beren burua espainiartzat.

7. Gazte nafarrek uste dute estatus juridikoan (“ez gara berdinak”), jatorri kulturelean eta egoera ekonomikoan oinarritutako desberdintasun handiak badaudela immigranteekiko. Fenotipoa, ezaugarri fisiko desberdinak, immigranteak identifikatzeko elementu gisa erabiltzen da.

8. Antolamenduek eta erakundek ondorioztatzen dute immigranteen bizimodua garatzen den eta, kasu batzuetan, haien etxebizitza egoten diren hiri esparruak immigranteekiko errefusa lauso bat eragiten duela. Gainera, horien ara-

bera, bertakoek nahiago dute beren atarian, eskaileran edo solairu berean immigranterik ez eduki.

II. NERABEZAROA ETAPA KRITIKO GISA

9. Nerabezaroa etapa gakoa da gazteen integrazio soziala lortzeko. Nerabezaroren aurreko garai batzuetan immigranteen eta bertakoen arteko nolabaiteko integrazio bat gertatzen bada ere harreman sozialetan eta jokoetan, nerabezarotik aurrera bi kolektiboak banandu egiten dira.
10. Etapa horretan, hezkuntza da integraziorako biderik egokiena. Ikastetxeek gazteengan duten eragina dela eta, hain zuzen ere ikastetxeetan edukitzen dituzte gazteek gizartean integratzeko lehenengo esperientzia eta aukera, honakoak barneratzearen bidetik: balio sozialak, diziplina-jokabideak, errespetua, lankidetzeta, lana, tolerantzia, elkartasuna eta abar.
11. Ikasle immigrante asko nahitaezkoa delako eskolaratzen dira, baina ez dituzte ezagutzen hezkuntza egoki batek gizartean banaka gora egiteko eskain ditzakeen aukerak.

Garrantzitsua izan daiteke ikastearen balioa sustatzea eta etorkizunean norberaren burua gainditzeko eta unibertsitatean edo lanbide heziketan ikasteko hark eskaintzen dituen aukerak nabarmentzea; izan ere, aukera horiek transmititu beharko litzaizkieke ikasle immigranteei.

12. Hezkuntzarekin batera, modu osagarrian, beste integrazio bide batzuk badaude; hain zuzen ere elkarrekiko harremana eta proiektu komun batean gazte guztien lan-kidetza sustatzen dutenak, edozein dela ere haien jatorri edo nazionalitatea.

III. IKASLEAK IKASTETXEAN

13. Eskolan, ikasle immigranteek beren ikaskideekin edukitzen dituzten hartu-emanek eta irakasleek haiei ematen dieten tratuak integraziorako faktore garrantzitsu bat dira. Lehenengoetik hartu-emanak taldeetan eta, horien bitartez, Nafarroako gizartean integratuta egotearen adierazgarri bat dira, Ikastetxeko bizimoduak zeregin oso garrantzitsua dauka nafarren eta atzerriko herrialdeetako ikaskideen arteko hartu-eman positiboak sustatzeko.

- 14.** Ez dirudi ikasle nafarrek oso jarrera irekia dutenik atzerriko herrialdeetako beren ikaskideekiko (axolagabekeriazko jarrera erakusten dute haiekiko, eta oso gutxitan, urruntze emozional eta afektiboa ere bai); eta hori gertatzen den bitartean, badirudi immigraziotik heldu diren ikasleek bai dutela jarrera irekia beste talde batzuetako ikasleekiko, bereziki immigranteekiko. Orokorrean, nazionalitate bakoitzeko ikasleek beren taldeak osatzeko joera dute, baina ezin da esan talde guztiz itxiak direnik.
- 15.** Oso garrantzitsua da ikasleak ikastetxearekin duen lehenengo kontaktua zaintzea. Bisitatu ditugun ikastetxe guztiek harrera-programak dauzkate. Programa horiek pentsatuta daude bai beste toki batzuetatik heldu diren ikasle nazionalentzat, bai bestelako kultura eta hizkuntzetatik heldu diren ikasleentzat ere. Harrera-programak bi harre-
ra-eredu bereizten ditu: ikastetxean matrikulatutako ikasle guztientzako ikasturtearen hasierako harrera, eta arauzko epeez kanpo heldu diren ikasleen eskolatzeko berantiarra.
- 16.** Gure ustez, harrera programak ongi diseinatuta daude hasierako talka-unerako, hain zuzen ere ikaslea lehenbiziko aldiz ikastetxe batean sartzen den lehenengo unerako.

Ikastetxeek immigranteak integratzeko lan ona egiten dute. Praktika egokiak erabiltzen dituzte alderdi askotan. Harrera neurriak onak dira. Hala eta guztiz ere, azterlanak ondorioztatzen du programetan ez direla, epe luzean, aurreikusten integrazioaren aldeko jarduerak, hau da, ez da aurreikusten, esate baterako, jarraipen bat egitea jakiteko ikasle bat ikastetxean integratu den ala ez edo zein zailtasunekin ari den topo egiten. Ez da aurreikusten, ezta ere, immigranteei buruzko berariazko ekintzarik. Horietan eta beste kasu batzuetan, harreran adostutako neurrietako batzuk aldi baterakoak dira eta ez diete erantzunik ematen ikasturte osoan zehar luzatzen diren arazoei.

17. Ikastetxe ia guztiek aplikatzen duten harrera-protokoloan, urtean zehar ikastetxe batera sartzen diren ikasleen prestakuntza mailari buruzko ebaluazio bat jasotzen da, hain zuzen ere haiei ikasmila jakin bat eman ahal izateko. Ikastetxeetan kasu bakoitzaz arduratzen den batzorde bat egoten da. Ikasketaburua edo orientatzailea izan ohi dira batzorde horiek zuzentzen dituztenak. Hala eta guztiz ere, Ikastetxe batzuek adierazten dute ezen Hezkuntza Departamentuak iradokitzen diela hobe dela ikasle horiek behegoko maila batean jartzea, nahiz eta maiz gertat-

zen den horrela ere ez dituztela ikasgaiak gainditzen; horren ondorioz, errepikatzen gelditu behar izaten dute eta dagokien maila baino bi urte beherago geratzen dira. Gainera, ikasleen adinean egoten diren diferentziak direla eta, zailago gertatzen da gaztea ikasturtean eta ikastetxea integratzea. Berez ikasleari dagokiona baino beheragoko maila batean matrikulatze horrek ikasle askorengan beren beheragoko egoerarekiko errefusa eragiten die, eta hori arazo gehigarri bat bilakatzen da.

- 18.** Azterlanaren emaitzek agerian jartzen dute inkestatutako ikasleen ehuneko oso txiki batek (% 6) baizik ez duela beren ikaskideen isolatze edo errefusa sentitu. Errefusa horren arrazoiek ez dute biderik ematen ondorioztatzeko hura determinatzen duen arrazoia immigrantea izatea bera dela; izan ere, gisa guztietako arrazoiak egoten dira. Horrenbestez, orokorrean, ez da atzematen errefusa kontziente eta orokorrik immigranteekiko. Azterketa sakonago batek agerian uzten du handixeagoa dela errefusaturik sentitzen diren emakumeen kopurua gizonezkoena baino.
- 19.** Ikasle immigranteek irakasleengandik jasotzen duten tra-tuaren ikuspegitik, ez dago atzemateko moduko inolako bazterketa-arazorik.

20. Talde edo etnia jakin batzuetako ikasleek ez dute eskolatura egoteko interesik. Ikastetxera joaten dira nahitaezkoa delako, edo joaten ez badira gurasoei zehapenen bat jarri ahal dietelako, edo gizarte zerbitzu jakin batzuetarako sarbidea eduki ahal izateko. Askotan, arazoa ez dago ikaslearengan, baizik eta familiako giroan, lehenbailehen lanean hasteko kultura dela eta. Baina, orokorrean, ikasleek titulazio bat lortu nahi dute ahal bezain laster lanean hasteko, autonomia edukitzeko eta familiari lagundu ahal izateko, eta ez diote beren buruari planteatzen unibertsitatean ikasten jarraitzea. Askok lanbide heziketa hautatzen dute, lan egiteko aukera gehiago eta hobeak eskaintzen dizkielako. Ikastetxe batzuek, ikasteko baliabiderik ez duten ikasleei edo beren familien laguntza jasotzerik ez duten ikasleei laguntzeko, arratsaldeko ikasgelak sortu dituzte, ordutegi ofizialetatik kanpo.

21. Atzematen da ikasle eta ikasleen kolektibo batzuek erresistentzia batzuk edukitzen dituztela eskolatzea, hezkuntza eta, kasu jakin batzuetan, emakumezko irakasleak direla-eta, eta horrek guztiak zailago egiten du haien integrazioa. Uste dute hezkuntzaren bidez haiek kulturalki asimilatu nahi direla eta beren sinesmenak, ohiturak eta tradizioak abandona ditzaten bilatzen dela. Batzuetan,

gurasoak ez dira ikastetxera joaten seme-alabaren ikasketen gorabeherak azaltzeko dei egiten zaienean, eta ikasleek ulertzen dute ez joate horrek sendotzen eta legitimatzen duela ikastetxearekiko errefusa-jokabidea.

IV. IKASTETXEAK.

- 22.** Ikastetxeek egiaztatzen dute ikasle immigrante askok –Nafarroako ongizatearen gizartera iristearekin, eta lehenago zeukatena eta orain daukatena bertakoek daukatenarekin alderatzen dutenean– frustrazio handi bat sentitzen dutela, eta horrek, haiek isolatzen dituen gizartearekiko errefusa-jokabideak eragin ditzakeela. Halakoentzat, eskola beren frustrazioa areagotzeko toki bat bihurtuko litzateke, eta errefusa-erreakzio bat edukiko lukete haiek parte hartzerik ez duten ongizatearen gizartearekiko.
- 23.** Ikastetxeek zorrotz eusten diote honako arau honi: ikastetxeetan ikasle guztiak berdinak dira eskubideei eta betebeharrei dagokienez. Ez dituzte inongo bereizketarik egiten naziotasunen arabera, ikasle-taldeak osatzeko garaian. Integrazioa erraztu ere egiten dute, nazionalita-

teen araberako lantaldeak sortzeko joera hautsiz. Eskubideen eta betebeharren berdintasun hori ongi ezarrita eta hedatuta dago, eta ikastetxeek hura neurri positiboekin osatu nahi izaten dute, ikasle immigranteak ikastetxean integratzeko eta dagokien maila akademikoa erdiets dezaten.

24. Horri dagokionez, ikastetxe guztiek neurriak hartzen dituzte konponbidea emateko ikasle immigranteek gainarabakoen aldean maila dela-eta dauzkaten desberdintasunen ondoriozko arazoei (curriculum dibertsifikazioa). Dagokien mailatik beherago dauden ikasleak talde txikiagoetan biltzen dira eta ahaleginak egiten dira haiei laguntza emateko, oinarritzko ezagutzak erdiets ditzaten irakasleen berariazko arretari esker.

25. Hala eta guztiz ere, ikastetxeetan ongi dakite immigranteen dibertsifikazioa eduki akademiko edo hizkuntzazkoetatik haratago doala: kultur dibertsifikazioa da kontua, eta hori lantzen konplexuagoa eta zailagoa da; gainera, nerabezaroaren etaparen konplexutasuna dela eta, balio, kultura, sentimendu, erlijio eta abar desberdinak nabarmentzen dira. Kultur dibertsifikazio horrek berarekin ekartzen du, askotan, erresistentzia batzuk agertzea,

horietako batzuk oso indartsuak, harrerako kulturaren sozializatzeko prozesua dela eta. Horretaz jakitun direla, ikastetxe batzuek ekimenak bultzatzen dituzte edo jardunaldi edo aste batzuk antolatzen dituzte jatorri desberdinetako gazteen arteko kultur integrazioa sustatzeko, jatorrizko eta destinoko kultura desberdinak ezagutzea bideratuz.

26. Ikastetxeek agertzeraz ematen dute atzerritarren eta bertakoen artean desberdintasunik ez dagoela diziplinari eta ordenari dagokienean. Ikasgeletako diziplina eza ez da immigrazioarekin lotzen, baizik eta faktore komun batzuekin. Halaber, adierazten dute ikastetxeetako diziplinak eta ordenak behera egin badute, behera egite hori gehiago zor izan zaiela faktore kulturelei, immigranteen presentziari baino.

27. Ikastetxeen irudipen orokorra da immigranteen familiek ia ez dutela parte hartzen gurasoen elkarteetan, eskola kontseiluetan, ikasmailetako bileretan eta abarretan. Ikasle immigranteen gurasoek bai erantzuten diete, bertako ikasleen gurasoek bezalaxe, tutoreen deiei haien seme-alabei buruz hitz egiteko deitzen dietenean. Alabaina, ikastetxeen ustez, jatorri magrebtarreko gura-

soak gutxiagotan edo oso gutxitan erantzuten diete dei horiei.

28. Ikastetxe batzuetan, irudipena dago ikasle immigranteen presentziak eskolako errendimenduaren beharrezkoa eka- rri duela. Hori, ikasle batzuen ustez, logikoa da, zeren eta beren ikasleen egoera errealari egokitu behar izan bait- zaizkio. Baieztatzen da mailak behera egin duela laguntza behar duten ikasleen kopuru handi bat dagoelako –bat- zuk matrikulatuta daude soilik derrigorrezkoa delako–, unibertsitatera joateko asmorik ez duena eta, horrenbes- tez, ikasteko eta abarretarako motibazio txikia duena.

29. Zenbait ikastetxetan, batez ere immigranteak bizi diren inguruneko ikastetxe publikoetan, gora egin du ikasle immigranteen presentziak. Bestalde, bertako gazteen guraso batzuek beren seme-alabak ikasle immigranteen presentzia handia duten ikastetxe horietatik ikastetxe itunduetara eramaten dituzte.

V. GAZTE IMMIGRANTEAK ETORKIZUNAREN AURREAN

- 30.** Ikasle immigranteen talde bakoitzean desberdintasun handiak daude, nazionalitatearen arabera, ikasketak amaitzean etorkizuna definitzeko moduari dagokionez. Batzuek joera handiagoa dute unibertsitate ikasketak egiteko; beste batzuek, berriz, lanbide heziketa nahiago izaten dute; azkenik, beste batzuek lan egin nahi dute.
- 31.** Ikasle guztiek aitortzen dute guztiak berdinak direla, eta badakite eskubidea dagoela immigranteek ikasketak amaitzerakoan arrakasta edukitzeko aukera berdinak izateko; halere, uste dute ezen, arrazoi kulturalengatik, gizarte bazterketarengatik edo baliabiderik ez edukitzeagatik, bertako ikasleek baino aukera txikiagoak edukiko dituztela.
- 32.** Gazte nafarrei eta gazte immigranteei (edo immigranteen seme-alabei) galdetuz gero ea uste duten immigranteek espainiarrek baino aukera txikiagoak, berdinak edo okerragoak edukiko dituztela ikasteko eta lan egiteko, bi kolektiboen erantzuna ia berdina da: hamarretik seik uste dute aukera berdinak edo hobeak izanen dituztela; eta hamarretik lauk uste dute aukera okerragoak edo askoz okerragoak edukiko dituztela.

VI. BALIOAK. FAMILIA. EMAKUMEA.

33. Gazte immigranteak bat datoz esaterakoan familia dela haien baliorik garrantzitsuena. Distantzia pixka batekin, bigarren balio gisa, adiskideak ageri dira, salbu eta magrebtarren kasuan (izan ere, horietan, erlijioa ageri da bigarren balio gisa). Hirugarren balioa ikasketak dira; magrebtarrentzat, berriz, adiskideak dira.

43

34. Kolektibo guztietan (nazionalen edo immigranteen kasuetan), emakumea etxeko lanekin lotuago ageri da, baina desberdintasun handiak daude ikasle nafarren eta ikasle immigranteen artean. Aisia etxeko lanetan edo anai-arrebak zaintzen ematen duten neska immigranteen ehunekoa askoz handiagoa da neska ikasle nafarren ehunekoa baino, kontuan hartutako kasu guzti-guztietan. Asteburuetan, espainiarrak dira familia-betebehar gutxien dituztenak eta etxean lan gutxien egiten dutenak.

35. Emakumeari eta bizitzan betetzen duen paperari buruzko kultur kontzepzio oso desberdinak daude. Azterlanean aipatzen den adibide bat emakume hispanoamerikarrena da; izan ere, haien bizi-proiektua, azterlanaren arabera, beren jatorrizko herrialdeen adinen arabera ezkontzea eta

seme-alabak izatea da; horrek, haientzat, talka egiten du Nafarroako gizarteko ezkontzeko eta ama izateko adinekin, zeinak oso bestelakoak izaten baitira. Gainera, gazte immigranteek bertakoek baino familia-konpromiso handiagoak dauzkate beren seme-alabei arreta egiteko edo beren gurasoei etxean laguntzeko; hori dela eta, horretarako denbora behar baitute, ikasketak uzten dituzte edo ez dute haietarako interes handirik erakusten.

36. Nabarmenak dira herrialde desberdinetako emakumeen arteko aldeak, mutilekiko independentziari dagokionez. Egitate horiek eragin negatiboa eduki dute generoko berdintasuneko programetan, zeren eta, azterlanaren arabera, kasu batzuetan, neska nafarrek mutilekiko mendetasun eta esanekotasun handiagoko rol bat berenganatzen baitute, batez ere atzerritarrekin harremana izaten dutenean.

37. Azterlanak agerian uzten du “matxismoa” egon badagoe-la nerabeen arteko harremanetan, bai ikastetxeetan, bai gizarte bizitzako beste arlo batzuetan ere. Immigranteen kolektibo guztietan izanen luke eragina, bai eta kultura guztietan ere, baina funtsean, ondorio desberdinak izanen lituzke gertatzen deneko kulturaren arabera.

VII. GAZTE IMMIGRANTEAK ETA AISIA

38. Inkestatutako gazte guztien kasuan, aisialdian gehien agertzen den okupazioa ikastetxeko etxeko lanak egitea da; ondoren, honakoak datoz: musika entzutea, telebista ikustea eta internet eta komunikaziorako teknologia berriak (sare sozialak eta abar) erabiltzea. Elkarrizketatuek denbora gutxi ematen dute liburuak edo aldizkariak irakurtzen.

45

39. Eskola-orduez kanpoko jardueretan egunero gehien parte hartzen dutenak ikasle nafarrak dira (% 45). Ondotik, distantzia txikian, hispanoamerikarrak (% 22,4), Europa Ekialdeko ikasleak (% 20,6) eta magrebtarrak (oso gutxi hartzen dute parte) datoz. Datu horrek agertzera ematen du immigranteek nolabaiteko isolamendu soziala pairatzen dutela.

40. Azterlanak nabarmentzen du kirola immigranteak eta bertakoak errazago elkartzeko guneetako bat izan daitekeela; izan ere, hartan lankidetzeta eta elkarrekiko lana, bai eta ekipoen dinamika bera ere, integraziorako zeharkako tresnak izan daitezke. Hala eta guztiz ere, atzematen da immigranteek nafarrek baino askoz gutxiago parte hartzen dutela horrelako jardueretan.

- 41.** Inkestatutako en ehuneko handi batek, jatorria edozein duela ere, ez du inolako kirolrik egiten (% 38). Kirol jardueretan gehien parte hartzen dutenak nafarrak dira (% 67,9); ondotik, hispanoamerikarrak datoz. Inkestatutako en % 51k astean ordubete eta lau ordu bitarte ematen ditu kirol egiten; gainerakoek, berriz, lau ordu baino gehiago. Datu azpimarragarria da inkestatutako en % 82k bere nazionalitate ikaskideekin egiten duela kirola: nafarren % 100 inguruk nafarrekin egiten du kirola, nahiz eta beste nazionalitate batzuetako ikaskideek ere parte hartu. Immigranteak jarrera irekiagoa dute kirola beste naziotasun bateko kideekin egiteko.
- 42.** Espainiarrak eta magrebtarrak dira aisialdian kalean denbora gehien ematen dutenak. Kalean denbora gutxien ematen dutenak, berriz, hispanoamerikarrak eta Europa Ekialdekoak dira. Irudi lezakeen arren immigranteak direla asteburuak kalean edo parkean gehien pasatzen dutenak, nafarrak dira joera hori dutenak, inkestar en arabera (% 75).
- 43.** Oro har, gazteak ez dira joko-aretoetara edo diskoteketara joaten. Asteburuko tabernak dira maizen egoten diren tokiak, batez ere nafarren (% 38,9) eta Europa

Ekialdekoen kasuan. Aparteko lana ez da muntako jarduera baten gisara agertzen.

47

44. Nerabe immigranteei arreta emateko titularitate publikoko zerbitzuak badaude antolatuta, astelehenetik ostiralera (ikastetxeak, gizarte etxea, gizarte langileak, gizarte hezitzaileak), baina ostiral arratsaldetik igande gauera arte nerabeek ez dute inolako laguntzarik gizartean integratzeko eta beren familietan eta jatorrizko taldeen bilatzen dute babesa.
45. Laburbilduz, immigranteek bizitza sozialean atzera egiteko joera dute: espainiarrak baino gutxiago joaten dira joko-aretoetara, gutxiago joaten dira kalera, gutxiago diskoteketara, ez dira tabernetara joaten eta gutxiago parte hartzen dute kirol jardueretan, eta parte hartzen dutenean ere ia atzerritarren erdiek beren nazionalitateko adiskideekin egiten dute kirola.

VIII. UDALEN ZEREGINA

46. Udaletan kezka garrantzitsu bat badago gazteen arteko bizikidetasuna hobetzea dela eta; izan ere, batzuk eta

besteak bazterkeriarik gabe elkartzeko guneak eta tokiak antolatzen dituzte. Baina, azterlanaren arabera, programak orokorrak eta uniformeak dira: immigranteei zuzenduta daude, kolektibo homogeen bat osatuko balute bezala. Immigranteek ia ez dute parte hartzen programa horien prestaketan eta geroko kudeaketan.

47. Udal gehienek, immigranteak integratzeko programak eta proposamenak egiterakoan, ez dute egiten nerabe immigranteen egoerari buruzko diagnosi bat. Batez ere ugariena den kolektiboaren ezaugarriei gutxi egokitutako konponbideak aplikatzen dituzte. Izan ere, atzematen da udal bakoitzean nazionalitate jakin bateko immigranteak nagusitzen direla:

48. Atzeman da udalek kirol txapelketen eta bestelako lehiaketen bitartez bultzaturiko jarduerak, non herri desberdinetako nerabeek ere parte hartu baitute, asko errazten dutela gazte nafarrek eta immigranteek elkarrekin harremanak izatea, lankidetzan jardutea, talde mistoetan lan egiten ikastea eta elkarrekin egoteko denbora gehiago hartzea. Antzeko zerbait baieztatu daitezke bestelako sariaketa batzuei buruz ari garela ere: musikako, literaturako, musika-tresnetako eta abarretako lehiaketak.

IX. ARRAZAKERIA. XENOFOBIA.

49. Azterlanean analizatu nahi izan da ea ikasgeletan eta atsedenaldietan ikasle atzerritarrekin ez dauden gazte nerabeek jarrera xenofoboagoak dauzkaten ala ez ikastetxeetan beraiekin batera daudenek baino. Azterlanak ez du agerrarazten immigranteen ehuneko handi bat dagoen ikastetxeetan ikasten diharduten ikasleen aldean jarrera edo aurreiritzi desberdinik dagoenik.

49

50. Immigrante nerabeak intentsitate gehiagorekin hautematen du bera hartu duen gizartearen errefusa bere larruzalaren kolorearengatik, bere ezaugarri fisikoengatik, bere hizkuntzarengatik, adierazteko eta janzteko bere moduarengatik, bere maila akademikoarengatik eta pentsatzeko edo jokatzeko moduarengatik. Gizartearen errefusa indar handiagoz hautematen dute mutilek neskek baino.

51. Bai gazte nafarrek, bai gazte immigranteek aitortzen dute gizartearen xenofobia badagoela, eta immigranteekiko mesfidantza dagoela. Batzuek besteekiko dauzkaten aurreiritziei eusten zaie: “bertakoak izaten dira lehenengoak lana aurkitzen”, “atzerritarrak gutxi fidatzekoak dira

eta bertakoei ematen ez zaizkien abantailez eta zerbitzuez probetxua ateratzen dute” eta abar.

- 52.** Horretaz galdetuta, oro har, ikasle nafarren ustez, arrazakeria gaitz sozial bat da, desagertzeko joera dagoena baina oraindik ere pertsona askorengan bizirik dagoena. Ikasle atzerritarrek bestelako pertzepzio bat dute arrazakeriari buruz: atzerritarren aurkako eraso orokor bat dela uste dute, eta besteak baino beheragokotzat jotzen ikusten dute beren burua. Azterlanaren arabera, lanpostua kentzen dietela uste dutelako atzerritarrekin lehia handiena agertzen dutenak Espainiako beste lurralde batzuetatik Nafarroara etorri ziren gurasoen seme-alabak dira.

X. GAZTEEN BANDAK ETA PANDILLAK. INDARKERIA.

- 53.** Inkestatutako gazteek, nazionalek nahiz immigranteek, ez dute islatzen beren ikaskideen aurkako indarkeriazko edo jazarpen-jokabide berezirik, nahiz eta batzuetan, bai batzuk bai besteak, talde batekin edo ikaskide batzuekin elkartu diren beste indarkeria beste baten aurka erabiltzeko.

- 54.** Gazte nafarren artean, immigranteak indarkeria-gune bat izateari buruzko nolabaiteko beldurra dago. Zehazkiago, kezka dute beste herrialdeetakoen moduko bandak sor daitezkeelako.
- 55.** Azterlanak ondorioztatzen du gaur egun ezin dela esan gure hiri eta ikastetxeetan banda egituratu eta antolaturik dagoenik –immigranteen nahiz bertakoen beste talde batzuei aurka egiteko helburuarekin–, ez gazte immigranteen artean, ez gazte nafarren artean. Baina bai baieztatzen du talde batzuk sortu edo egituratu daitezkeela, bai eta gizar-tearen aurkako elementuak ere, zeren eta horren aldeko giroa bai baitago; izan ere, beste talde batzuekiko desberdintasunak nabarmentzen dituzten pandillak badaude, nahiz eta indarkeriazko formaturik edo aurka egiteko beste pandillarik ez eduki. Batzuetan pandilla horiek edo imitazioz sortzen dira, edo identifikazio sozialeko modu gisa, edo beste talde batzuei eraso egiteko modu gisa. Pandilla horietako batzuek borroketan esku hartzen dute. Nolanahi ere, pandillek agerian jarriko lukete immigranteen eta nafarren artean egiazko haustura bat badagoela.
- 56.** Beren aldetik, udalek ez dute hauteman arriskutsutzat jo daitekeen pandilla gutxi-asko egituraturik dagoenik. Ez

dute egiaztatu, ezta ere, bizikidetasuna nahas dezaketen borrokarik gertatzen denik. Azterlanean aztertutako herrien bizimodua, horri dagokionez, baketsua da.

5

IRADOKIZUNAK

**Defensor del Pueblo
de Navarra**

Nafarroako Arartekoa

5. IRADOKIZUNAK.

Ondorio horiek eta Nafarroako Unibertsitate Publikoko Soziologia Departamentuak egindako azterlana ikusita, egokitzen jo da honako iradokizunak egitea, gure erakundearen zereginarekin bat (botere publikoei iradokizunak egitea zerbitzu publikoak hobetzeko):

55

A) ORO HAR, NAFARROAKO BOTERE PUBLIKOEI ETA ADMINISTRAZIO PUBLIKOEI

1. Gazte immigranteak Nafarroako gizartean integra daitezen bermatzeko politikak, programak eta neurriak sustatzea. Horietan, izan ere, eskubideen eta betebeharren berdintasuna sustatu eta nabarmenduko da, bai eta honakoak ere: tratu-berdintasuna, gazteen arteko lankidetzeta eta laguntza, bizikidetasuna. Gazteek hezkuntza-bizitzan eta bizitza sozial, kultural, aisialdikoan eta kirolekoan parte hartzea ere sustatuko da.
2. Adi egotea, arrazakeriazko, xenofobiazko eta gazte immigranteak, beren jatorriarengatik, arrazarengatik, itxura fisi-

koarengatik, hizkuntzarengatik, kulturarengatik edo beste-lako inguruabar pertsonalengatik, baztertzeko beste edozein motatako jarrerak saihesteko eta, kasua bada, haiek deuseztatzeko eta zehatzeko ere. Eskolako integrazioa bezain inportantea edo are inportanteagoa dira banakako integrazioa eta integrazio soziala ere.

3. Neurriak bultzatzea Nafarroako gizartea aurkezteko gizarte ireki, anitz eta abegikor baten gisara, eta immigranteei buruz irmo errotutako aurreiritzi sozialak desmuntatzea. Komenigarria litzateke Nafarroako Gobernuak komunikabideetan jarduteko programa bat definitzea, immigranteen ekarpen positiboak nabarmentzeko eta honakoen gisako aurreiritziei aurka egiteko: “lana kentzen digute”, “gehiegi laguntzen zaie”, “etxebizitzak eskuratzeko aukera kentzen digute”, “gehiago joaten dira medikuarengana”, “arazo gehiago sortzen dituzte”, “gehiago lapurtzen dute...”
4. Immigranteak hezkuntza sisteman modu eraginkorrean sar daitezela bermatzea, nahitaezko hezkuntza jasotzen dutela ziurtatzeko neurriak ezarriz.

5. Immigranteak hirietan gainerakoen baldintza berdinetan integratzera eta jatorriaren edo diru-sarreraren arabera auzo edo eremu batzuetan bil daitezela saihestera bideratutako hirigintza- eta etxebizitza-politikak mantentzea eta indartzea.

B) HEZKUNTZA ADMINISTRAZIOARI:

1. Ikasle immigranteak Nafarroako hezkuntza sisteman egiazki integratzeari buruzko ebaluazio bat egitea, hura nola garatu den eta zer emaitza izan dituen jakiteko, bai ikastetxe publikoetan, bai ikastetxe itunduetan ere.
2. Ebaluazio horren emaitzak kontuan izanda, berariazko plan bat egitea, gazte immigranteak beren ikastetxeetan hobeki sar daitezzen, maila eta irakaskuntza desberdinetan, nabarmendu denaren arabera hobetu behar diren edo hobetzea komeni diren alderdiei dagokienez.
3. Ikasle guztiek derrigorrezko bigarren hezkuntzako ikasketa guztiak bukatzera bideratutako ekintzak areagotzea, eta, zehazki, ikasle immigranteei nabarmentzea hezkuntzak,

bereziki derrigorrezkoak, haien garapen pertsonalerako eskaintzen dituen abantailak eta onurak, beren identitate-rako, beren burua gizartean promozionatzeko, etorkizune-an aukera hobekak edukitzeko, beste pertsona eta taldeekin harremanak izateko, lana eskuratzeko, enplegua hobetzeko eta abarretarako. Gazte immigranteek atzeman behar dute eta sinetsi behar dute hezkuntza beraientzako zerbait dela, zerbait positiboa dela eta bizitzan hobera egiteko lagunduko diela, eta lagunduko diela, halaber, gainerakoek errespetua eta ezagutza lortzen, besteekiko harremanetan.

4. Ikasleen mugikortasun soziala erraztea, eta haiei motibazioa ematea beren ikasketekin jarrai dezaten, eta haiei sostengua ematea unibertsitateko eta lanbide heziketako goiko mailak eskura nahi izan ditzaten. Lanaren mundura goiz sartzeko bokazio argia erakusten duten ikasleen kasuan, hezkuntza administrazioak aholkua eman beharko lieke bokazio hori asetzeko dauzkaten prestakuntza-aukera desberdinei buruz. Epe ertaineko helburuetako bat izan beharko litzateke gazte immigranteen eta ikasle espainiarren ehuneko bera hastea unibertsitate-ikasketak edo lanbide heziketakoak.

5. Jarduerak bultzatzea ikastetxeek berek azpimarra jar dezaten betakoek immigranteei buruz, immigranteek bertakoei buruz eta immigranteek beren buruari buruz dauzkaten mito eta aurreiritzi batzuk hausteko beharrea. Bereziki hezi behar dira kultur dibertsitatea gizarte bazterkeriarako aitzakia eta legitimazio gisa erabil dadin saihesteko behar diren gizarte jarrerak.
6. Eduki dituzten emaitza positiboak ikusita, jarraitzea hezkuntza-harrerako planak ezartzen, ikasle immigranteak ikastetxeetan integratzeko, eta, bereziki, plan horiek neurriak biltzea ikasleek “dolu-aldia” deitutakoa gaindi dezaten, hau da, beren herrialdea, senideak, adiskideak, dibertsioak eta balioak utzi eta adiskiderik eta ia seniderik ez duten eta desorientatuta eta bakarrik sentitzen diren herrialde batera iritsi eta ondorengo aldia.
7. Ikastetxeetan harrera-plan horiek osatzea banakako eta tutoretzapeko arreta batekin, eta arreta horietan ikasleen aurrerapenak eta zailtasunak atzematea eta erantzuna ematea kasu bakoitzerako neurri zehatzak aplikatuz.
8. Aurrekoarekin batera, aztertzea zein aukera dauden ikastetxeetan “bertako ikasle tutorearen” figura zabaltzeko

–beste herrialde batzuetatik etortzen diren ikasleei laguntzeko erabiltzen den figura– kasu bakoitzean egokitzen josten den denbora guztirako, eta ez dadila soilik erabili ikasturteko hasierako egunetan.

9. Ikastetxera iristen den ikaslearen hasierako ebaluazioak, dagokion hezkuntza maila esleitzekoak, bere baitan biltzea, curriculum-ebaluazioaz gainera, ebaluazio psikopedagogiko bat, halako moduz non ikaslearen eta gelaren esleipenean, ikaslearen ezagutzei ez ezik, haren garapen emozionalari eta gaitasun sozialari ere begiratuko zaien. Jakintzan oinarritutako adimenaren ebaluazioarekin batera, adimen emozionalaren ebaluazio bat ere egin beharko da, eta horietan oinarrituta esleituko zaizkio ikasleari ikasturtea eta gela.
10. Bereziki zaintzea eta saihestea, nerabezaroaren aurreko eta nerabezaroko etapetan, ikasturtea eta gela esleitzearen ondoriozko adin-aldeak ez dezan eragin ikaslearen ezegokitzea edo gainerako ikasleen errefusa.
11. Behar diren neurriak ezartzea eskolara ez-joateko kasuak gutxitzeko ikasle immigranteen artean eta, kasua bada, bai ikasleak, bai familia bera inplikatu eta motibatzea ikaslea ikastetxera joan dadin.

- 12.** Plan bat prestatzea eskola-abandonuari aurrea hartzeko eta haren aurka borrokatzeko. Berariazko plan bat izanen da ikasle immigranteentzat, eta hartan abandonuaren arrazoiak aztertuko dira, neurriak hartuko dira egoera hori errotik desagerrarazteko eta jarduteko protokolo bat zehaztuko da egoera hori zuzentzeko esku hartu behar duten eragileetako bakoitzarentzat, haien arteko koordinazioa lortze aldera (ikastetxea, hezkuntza-administrazioaren ikuskaritza, udaleko eta erkidegoko gizarte zerbitzuak, fiskaltza eta abar). Bereziki, jardutea datuen arabera eskola-porrot handiena gertatzen den ikasleen adinekin eta ikasle-profilekin: gizonezkoa, hamabost urte, immigrantea, ikastetxe publiko bateko ikaslea eta kualifikaziorik gabeko langile baten semea.
- 13.** Gaztelania ikasteko programak indartzea, hizkuntza hori ez dakiten ikasleek edo haren oinarrizko ezagutzetan huts handiak dituztenek hura ikas dezaten, kasuan kasuko mailan sar daitezen errazte aldera. Halaber, hizkuntza egokitzapenerako gelak sortzea (aldi baterako gelak, gela birtualak, ikastorduez kanpoko laguntza-eskolak...).
- 14.** Ikasle immigranteak modu orekatuagoan banatzea sare publikoan eta itundutako sarean, batez ere harreraren

unean, zenbait ikastetxe publikotan atzerriko ikasleen kontzentrazioak sor daitezzen saihestuz. Autonomia erkidego batzuek neurriak planteatu dituzte ikastetxe bakoitzeko ikasle atzerritarren ehunekoa mugatzeko, hain zuzen ere haien integrazioa lortzeko, eta proposatzen dute funts publikoekin ordaintzen diren ikastetxe guztiek ikasle immigranteen gutxienerako kopuru bat izan dezatela. Ildo horretatik, autonomia erkidegoetako eta Estatuko eskola kontseiluek aldeztu dute “beharrezkoa den gutxienerako eta gehieneko kupo bat ezar dadila eta eskolatzeen kopuruan, ikastetxe bakoitzak bidea izan dezan ikasle horientzat postuen behar adinako kopurua (gutxienerako) erreserbatu ahal izateko eta ikastetxe batzuetan ikasleen pilatzea saihesteko (gehienekoa).”

15. Irakasleek kultur arteko hezkuntza dela-eta daukaten prestakuntza areagotzea, eta prestakuntza planetan haiei zuzendutako ikastaroak eskaintzea.
16. Ikasle immigranteen kopuru handia duten ikastetxeei laguntzea, eskola-arrakasta ziurtatzeko behar diren baliabideak emanez: hizkuntzaren arloko laguntza, immigranteentzako gaztelaniazko gelak, kultur artekotasuna sus-

tatzearen arlo irakasle espezialistak, laguntzako irakasleak, bitarteko egokiak...

17. Ikastetxeei eskaintzea ikasle immigranteei arreta emateko programak diseinatzeko aukera, betiere ikastetxearen beraren behar eta testuinguru berariazkoen arabera ego-
kituak.
18. Aztertzea ea immigranteen presentzia duten ikastetxeetan benetan maila akademikoak behera egiten duen, zein gradutan gertatzen den hori, zer arrazoi dauden horretarako, eta zein alde atzematen diren ikasle immigranterik ez dagoen ikastetxeekin alderatuta, zertarako-eta hezkuntza-laguntzak neurriak ezartzeko horrelako egoerak egiaztatzen diren ikasmailetan.
19. Ikastetxeek azpimarra berezia egitea ikasle immigranteen gurasoei parte har dezaten seme-alaben ikasketen jarraipenean eta hezkuntza-erkidegoaren barruan antolatzen diren jardueretan, eta behin eta berriz horretarako gonbitea egitea.
20. Ikasle immigranteak dituzten ikastetxeetan emakumezkoen eta gizonezkoen arteko egiazko berdintasunera

bideratutako neurri eta programak areagotzea, emakumea gizonezkoa baino maila baxuagoan kokatzen duten ideiak eta jokabideak desagerrarazteko.

- 21.** Ikastetxeek ekimenak areagotzea edo jardunaldi edo asteak antolatzea jatorri eta kultura desberdinetako gazte guztien artean kultur aniztasuna sustatzeko, kultura horietako bakoitzaren elementu positiboak nabarmenduz.

C) TOKI ENTITATEEI:

- 1.** Biztanle gehien dituzten toki entitateek eta biztanle immigranteen presentziari dagokionez ehuneko handiena dutenek beren planak egitea immigranteak tokiko bizitzan integratzeko eta immigranteek gizarte, kultur eta kirol jardueretako eta abarretako eremu desberdinetan parte hartzeko.
- 2.** Plan horiek egiteko, udal bakoitzak nerabe immigranteen egoerari buruzko diagnosi bat egitea, konponbide orokorrik aplikatu gabe eta, betiere, kolektibo desberdinen

–bereziki, populazioan ehuneko handiena dutenen– ezau-
garriei egokitutako konponbideak aplikatuz.

3. Ikastetxeekin batera lan eginez, gazteek tokiko bizitzan duten parte-hartzea zabaltzea; bereziki, immigranteek eskola-orduez kanpoko jardueretan duten parte-hartzea.
4. Ekintza zehatz gisa, kirol txapelketak antolatu edo sustatzea, bai herrietan, bai herrien artean ere, nazionalitate guztietako gazteek egiazki parte hartu ahal dezaten, kultur anitzeko taldeak osatuz eta abar, gazteen artean lokarriak eta harreman positiboak ezartze aldera.
5. Nerabeen eskura lokalak edo topaguneak jartzea, haietan jatorri eta kultura desberdinetako gazteek elkarrekiko harremanetan egon daitezten.
6. Gazteen boluntarioritza bultzatzea, guztien arteko elkartasuna indartzeko modu gisa eta jatorria dela-eta egon daitezkeen oztopo eta aurreiritzi guztiak ezabatzeko.

**D) NAFARROAKO FORU KOMUNITATEKO ADMINISTRA-
ZIOARI, HERRITARREN SEGURTASUNAREN ARLOAN
DAUZKAN ESKUMENAK DIRELA ETA:**

1. Neurriak ezartzea indarkeriarekin lotutako gazteen ban-
den sorrerari aurrea hartzeko; eta horrelako banden anto-
laketa edo presentzia atzemanaz gero, haien jarraipena
egitea eta haien jarduera saihesteko esku hartzea.

**Defensor del Pueblo
de Navarra**
Nafarroako Arartekoa

**Defensor del Pueblo
de Navarra**
Nafarroako Arartekoa